

**SAMENWERKENDE CENTRALES VOOR OVERHEIDSPERONEEL
ACOP FNV – CCOOP – CMHF – AC**

Postadres
Postbus 9208
3506 GE Utrecht

Bezoekadres
Hertogswetering 159
3543 AS Utrecht

Behandeld door:
Lammert de Hoop

E acop@fnv.nl
Tel 088-3680599

AAN:

- Leden Tweede Kamer en Vaste Kamercommissies van Binnenlandse Zaken, Koninkrijk Relaties, Justitie en Veiligheid, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Financiën, Defensie.
- Politieke partijen in Tweede Kamer.
- De ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, Defensie, Justitie en Veiligheid, Rechtsbescherming, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, en Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
- De werkgeversorganisaties: VNG (gemeenten), IPO (provincies), VVWV (waterschappen), PO-raad (primair onderwijs), VO-raad (voortgezet onderwijs), MBO-raad/SBB (beroepsonderwijs en volwasseneducatie), Vereniging Hogescholen (hogere beroepsonderwijs), VSNU (wetenschappelijk onderwijs), WVOI (onderzoekinstellingen) en NFU (universitair medische centra).

Utrecht

10 juni 2020

Appèl voor herwaardering publieke sector
Werken voor de publieke zaak “verdient” beter

Geachte heer/mevrouw,

De coronacrisis maakt nog eens extra duidelijk hoe belangrijk de publieke sectoren zijn voor de zorg, onderwijs, veiligheid en economie van Nederland. De inzet, kwaliteit, flexibiliteit, professionaliteit en organisatiekracht van de publieke sectoren zijn van groot belang bij de crisis-aanpak.

Maar dat is niet alleen het geval in een anderhalve meter economie. Dagelijks zetten zich bijna 1 miljoen mensen in voor de publieke taken. Het CBS onderscheidt 15 publieke sectoren: van onderwijs (PO, VO, MBO, HBO, WO), politie en defensie tot mensen werkzaam bij gemeenten, provincies, ministeries, universitaire medische centra, rechterlijke macht en waterschappen. Al jaren komen er vanuit deze publieke sectoren in toenemende mate signalen dat er sprake is van te grote werkdruk door bezuinigingen, niet-marktconforme beloning en kwaliteitsverlies door tekort aan (vast) personeel of zelfs toenemende agressie tegen mensen tijdens hun werk. Daarnaast hebben de publieke sectoren ook steeds meer te maken met strakke regelgeving en stringente richtlijnen bij de uitvoering. Dit alles maakt het werken voor de publieke taken minder aantrekkelijk, terwijl de samenleving steeds hogere eisen stelt aan de mensen die werken in de publieke sectoren.

De inwoners van Nederland willen goed onderwijs, - van basisschool tot wetenschappelijk onderzoek -, een veilige werk- en leefomgeving in de eigen straat, stad en land, maar ook in Europa en de wereld, een schoon milieu, zorg bij ziekte en ouderdom en goede infrastructurele voorzieningen (wegen en OV). Eveneens wordt een publieke dienstverlening

verwacht die efficiënt, niet te duur, maar vooral met een menselijke maat wordt uitgevoerd. En niet vooral via strikte naleving van regels en formulieren.

Als centrales voor het overheids- en onderwijspersoneel doen wij daarom een Appèl op u om bij politieke beleidskeuzes of als werkgever(s) de koers voor de publieke sector te verleggen en anders in te vullen. De publieke sectoren verdienen niet alleen door de coronacrisis maar ook de komende jaren een herwaardering, want ze zijn van essentieel belang voor de maatschappelijke en economische ontwikkelingen die in de 21^e eeuw op ons afkomen. De maatschappij wordt complexer door bijvoorbeeld de digitale innovatie en de energietransitie. De overheid zorgt dat deze ontwikkelingen in goede banen wordt geleid. Daarnaast drijft onze economie op een goede publieke infrastructuur en de participatie van burgers. Goede wet- en regelgeving, (openbaar) vervoer, ruimtelijke ordening en nutsvoorzieningen zijn essentieel. Tenslotte draagt de overheid ook bij aan maatschappelijke waarden als veiligheid, vrijheid en solidariteit.

Willen publieke sectoren de taken goed blijven kunnen uitvoeren en aantrekkelijk zijn om voor te werken dan is het noodzakelijk deze sectoren kwantitatief en kwalitatief te versterken. Onze prioriteiten zijn:

- **Voldoende menskracht, werkzekerheid en vermindering van de werkdruk, met een eerlijke en marktconforme beloning.**
- **Ruimte voor de professional op de “werkvloer” en de menselijk maat in de uitvoering.**

Wij stellen voor aan deze prioriteiten als volgt invulling te geven:

- a. Investeer in kwaliteitsversterking van mensen, scholing, marktconforme lonen en een goed pensioen.**
- b. Verhoog de komende jaren in de Miljoenennota's de middelen voor de publieke sectoren, ook als de overheidsfinanciën onder druk staan door de coronacrisis.**
- c. Neem de collectieve voorzieningen en het belang van de publieke sector prominent op in verkiezingsprogramma's en het overheidsbeleid.**
- d. Betrek mensen werkzaam in de publieke sectoren van meet af aan bij de invoering van technische en digitale innovaties.**
- e. Zorg dat een leven lang leren, continue bij- en herscholingsmogelijkheden en lerend werken een tweede natuur is voor de overheidssectoren in de 21^e eeuw.**
- f. Bied als publieke werkgever mobiliteitsmogelijkheden binnen de eigen of naar andere sectoren, en zeker ook voor mensen die nieuwe ontwikkelingen niet meer kunnen bijbenen of moeten revalideren vanwege werkdruk, PTSS, etc.**
- g. Vergroot de arbeidsparticipatie van vrouwen en beloon vrouwen en mannen gelijk.**
- h. Breng de menselijke maat terug in uitvoering en eigen keuzemogelijkheden. De in februari 2020 gestarte parlementaire enquête van de Tweede Kamer naar verlies van maatwerk bij uitvoeringsorganisaties, kan mogelijke bouwstenen geven.**
- i. Benader nieuwe beleidskeuzes integraal, want keuzes in de ene sector hebben gevolgen voor andere sectoren. Voorbeeld: bezuinigingen in het jeugdbeleid leiden tot werkdruk in sectoren als onderwijs, politie, sociaal domein en rechterlijke macht.**

“Het betere werk als nieuwe maatschappelijke opdracht”

In januari 2020 verscheen het WRR-rapport “Het betere werk. De nieuwe maatschappelijke opdracht”. Kijkend naar de technologisering, de flexibilisering en de intensivering van werk pleit de WRR om voor de toekomst “goed werk” voor iedereen vanaf nu te zien als een maatschappelijk belangrijke opdracht voor bedrijven, instellingen, sociale partners en overheid. Voor de overheidscentrales is belangrijk dat “goed werk” (financiële) zekerheid oplevert en oneerlijke concurrentie voorkomt van de verschillende contractvormen en dat het de positie van werkenden binnen bedrijven en instellingen versterkt.

Juist binnen de publieke sectoren ligt de uitdaging om invulling te geven aan “goed werk”: werk met zekerheid, toekomstperspectief en ontwikkelmogelijkheden en een eerlijk loon.

Betekenisvol werk

Het kenniscentrum CAOP voor het publieke domein heeft in 2019 aan de hand van tientallen gesprekken onderzocht wat betekenisvol werk voor mensen werkzaam in de publieke sectoren inhoudt. Uit deze gesprekken met leraren, agenten, zorgverleners, militairen, rijks- en gemeente ambtenaren kwam naar voren dat de geïnterviewden “iets doen voor anderen”, “ruimte geven aan eigen accenten” en “het gevoel te hebben goed werk te hebben geleverd” belangrijk vinden. Naast waardering en een ‘goed’ loon is voor hen werk ook belangrijk als het (sociaal) nuttig en maatschappelijk relevant is.

Hoe staat de kwaliteit van “goed werk” in de publieke sectoren ervóór?

- Jarenlang zijn door de verschillende kabinetten bezuinigingen doorgevoerd op personeel, materiaal en gebouwen. Tot voor kort kenden de publieke sectoren een nullijn voor lonen.
- Er zijn vaak forse bezuinigingsopgaven bij de decentralisatie van taken. Een voorbeeld hiervan is het sociaal domein dat in 2016 van Rijk naar gemeenten is gegaan.
- De publieke sectoren moeten in de krapper wordende arbeidsmarkt concurreren met andere sectoren. Of dit zal veranderen door de gevolgen van de coronacrisis is nog niet aan te geven.
- Vanuit burgers en politiek wordt nadrukkelijk gekeken naar de overheid om (maatschappelijke) problemen op te pakken, zonder dat daarvoor extra inzet van menskracht is. De werkdruk is hierdoor de afgelopen jaren steeds groter geworden, wat o.a. ten koste gaat van de beroepskwaliteit en leidt tot een toename van ziekteverzuim en burn-out 's.
- De publieke sectoren zijn open en transparant, en bij maatschappelijke problemen en wijzigende publieke opinies, is er bij (politieke) keuzes meer aandacht voor kortetermijnoplossingen en tijdelijke reparatiemaatregelen dan voor een integrale en lange-termijn aanpak.
- Er is o.a. door (wettelijke) regelgeving en (te) ver doorgevoerde verantwoording regimes geen ruimte voor de menselijke maat en eigen keuzemogelijkheden.
- Door het toenemend gebruik van tijdelijke contracten en ZZP'ers loopt de (beroeps)kwaliteit en kennisexpertise terug.

En dit zijn de gevolgen

Nationale Politie

In het regeerakkoord 2017 is afgesproken dat de operationele sterkte vanaf 2023 zal zijn toegenomen met 1.110 fte. Het gaat om 700 extra wijkagenten en 410 extra rechercheurs. De geplande uitbreiding is lager dan de verwachte uitstroom vanwege pensionering. De werkdruk blijft daardoor veel te hoog. Ook is er een bezuinigingsopgave van € 145 miljoen. Dit gaat ten koste van bereikbaarheid, ICT-vernieuwingen, invoering stroomstoot wapen en opheffing dan wel vermindering van specialistische diensten. Door jarenlange bezuinigingen ligt het operationele niveau in 2020 ruim 700 fte onder dat van 2012.

Onderwijs

De jarenlange bezuinigingen laten zich in alle onderwijssectoren voelen, terwijl juist investeringen in het onderwijs de basis vormt voor de participatie van leerlingen, studenten en volwassenen in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Het personeel maakt zich zorgen over de kwaliteit en continuïteit. Door het leraren- en schoolleiders te kort, de hoge werkdruk en grote administratieve lasten is er minder tijd en aandacht voor onderwijs, lesvoorbereiding en vernieuwing. In het primair onderwijs worden klassen naar huis gestuurd, zijn er 4-daagse schoolweken en worden andere noodmaatregelen getroffen. De kansenongelijkheid neemt toe en de bekostiging is te krap (McKinsey, maart 2020). In het voortgezet onderwijs zijn er vakken die niet gegeven kunnen worden. En in het MBO en HBO is de werkdruk ongezond hoog. Wetenschappelijk onderwijs moet onderzoek doen in de avonduren omdat het onderwijs de gehele dagtaak vult. De te hoge werkdruk en lage beloning maken werken in het onderwijs onaantrekkelijk. Er is afgelopen twee jaren veelvuldig actie gevoerd voor een passende beloning, minder werkdruk, vaste banen en een oplossing voor het leraren tekort.

Defensie

Op Defensie is het afgelopen decennium ruim € 1 miljard bezuinigd, schommelt het defensiebudget al jaren rond de 1,2 % i.p.v. de afgesproken 2% van het bbp en zijn er 24.000 arbeidsplaatsen verdwenen. Er is een hoge werkdruk en een lage bezettingsgraad, enkele voorbeelden: de Landmacht heeft pelotons opgeheven of samengevoegd, de Marechaussee heeft een tekort van honderden wachtmeesters, de Dienst Speciale Interventies kent een personeelstekort voor uitvoering van haar taken en de EOD heeft te weinig opleidingsinstructeurs. Ook zijn er nog steeds forse materiële tekorten en is de huisvesting van militairen allerbelabberdst. Defensie heeft 8.500 vacatures.

Rijk

In meerdere uitvoeringsdiensten is er sprake van personele onderbezetting, waardoor het redelijkerwijs nauwelijks mogelijk is om bijvoorbeeld in operationele diensten roosters te draaien zonder extra inspanning van medewerkers in de vorm van overwerk en verschuiven van diensten. Daardoor is het voor veel mensen niet goed mogelijk een juiste balans te vinden tussen privétijd en werktijd. Zelfs het toekennen van vakantie is in veel roosters nauwelijks mogelijk waardoor er op sommige plekken verlofstuwmeren zijn ontstaan.

Gemeenten

Doordat de decentralisatie van taken op het gebied van Zorg, Jeugd en Werk & Inkomen gepaard ging met een bezuinigingskorting van circa 20% op de budgetten, zijn er forse financiële problemen bij gemeenten ontstaan. Dit heeft geleid tot beperkingen in de verleende zorg of tot bezuiniging op andere lokale publieke taken. Doordat er tot 2016 veel is bezuinigd op formatie, is de werkdruk fors gestegen. De nieuwe taken hebben deze werkdruk verder verhoogd en het ziekteverzuim neemt de laatste jaren fors toe. De voortgaande tendens van privatisering van taken betekent een kennisverlies binnen gemeenten zelf. Dit tezamen met de

voortdurende reorganisaties maakt dat de kwaliteit van werken steeds verder onder druk staat.

Pensioenfonds ABP

Het ABP, - het pensioenfonds voor overheid en onderwijs-, is met 2,9 mln. deelnemers (waarvan 1,1 mln. actieven) en een vermogen van € 420 miljard het grootste van Nederland. De verlaging van de discontovoet, mindere economische vooruitzichten en aangepaste parameters, zullen fors hogere premies in 2021 e.v. kunnen betekenen. En dit zal gevolgen hebben voor de loonruimte tijdens de cao-onderhandelingen in de sectoren.

Deze voorbeelden maken duidelijk dat het wrikt en kraakt bij de uitvoering van publieke taken. De publieke sector “verdient” beter. De burgers willen publieke sectoren, die een menselijke maat hebben bij de uitvoering van wetten en regelgeving en die verantwoord gebruik maken van de nieuwe technologieën. En de mensen, die als leraar, politieman, ambtenaar of militair werken, verwachten en verdienen een werkomgeving met een goede beloning, die gebruikt maakt van hun professionele kwaliteiten, die zorgt voor continue scholingen en die transitiemogelijkheden biedt voor hen, die nieuwe technologische veranderingen niet meer kunnen bijbenen.

Daarom dit Appèl

Wij pleiten met dit Appèl voor herwaardering van de publieke sectoren. Niet alleen vanwege hun inzet bij de corona-aanpak, maar juist voor de nieuwe ontwikkelingen die op ons afkomen. In de bestrijding van de coronacrisis investeert het kabinet vele tientallen miljarden euro's. Te verwachten valt dat de komende jaren bezuinigd zal gaan worden. En het verleden leert dat bezuinigingsopgaven al gauw neergelegd worden bij de publieke sectoren en de arbeidsvoorwaarden voor het personeel dat werkt in deze sectoren. Een dergelijke aanpak is niet acceptabel en ook niet verantwoord gezien de taken en uitdagingen waar de publieke sectoren voor staan. Juist een sterke en sociale publieke sector is nodig voor de maatschappelijke en economische uitdagingen in de 21^e eeuw. En dat vraagt om een collectieve aanpak waarin publieke sectoren het voortouw nemen en loonkosten niet de sluitpost zijn van de begroting. Samen met u willen wij hieraan werken.

Met vriendelijke groet,

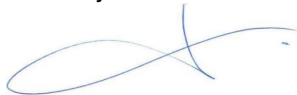
Namens de vakbonden voor onderwijs, defensie, politie en ambtenaren werkzaam voor rijk, provincies, gemeenten, universitair medische centra, rechterlijke macht en waterschappen.

Algemene Centrale van Overheidspersoneel FNV,

Judy Hoffer
Voorzitter ACOP FNV

Christelijke Centrale van Overheids- en Onderwijspersoneel,

Jan de Vries
Voorzitter CCOOP

Centrale van Middelbare en Hogere Functionarissen bij Overheid, Onderwijs, Bedrijven en Instellingen,

Rob Hunnengo
Voorzitter CMHF

Ambtenarencentrum,

Jean Debie
Voorzitter AC